

Børne- og Kulturchefforeningen

**Formanden Per B. Christensens mundtlige beretning d. 11. november
kl. 14.00 på Munkebjerg Hotel v/ Vejle**

Disposition

1. Indledning - kommuner i forvandling	2
2. Vi har et stort ansvar	3
3. God ledelse i folkeskolen	4
4. En evalueringskultur, der dur	6
5. Der er behov for fælles kompetencer	7
6. Vi fokuserer på det hele barn	8
7. Vi kan gøre det bedre.....	9
8. Integration – nu må vi tage fat.....	10
9. En børnepolitik, der er for børn.....	11
10. Forældrene skal vedkende sig magten.....	12
11. Vi må anvende mesterlæren igen	13
12. Kommunerne skal drive produktionskolerne.....	14
13. Kulturen limer de nye kommuner sammen.....	14
14. Afslutning – vi får brug for hinanden	15

1. Indledning - kommuner i forvandling

Vores område står overfor store udfordringer. Det gælder i indhold, og det gælder i struktur. Samtidig oplever vi, at interessen for netop børn og kultur er massiv – både fra folketingsmedlemmer, interesseorganisationer, lokalpolitikere og forældre.

Vi har medarbejdere, der kan motiveres til forandring. En undersøgelse blandt 6500 offentligt og privat ansatte viser, at vores medarbejdere er de mest tilfredse i Norden. De motiveres blandt andet af, at jobbet giver dem mulighed for personlig og faglig udvikling, samt at arbejdsmiljøet er godt. Undersøgelsen viser i øvrigt også, at offentlige arbejdspladser er mindst lige så dynamiske som private.

Andre undersøgelser viser, at 85 procent af lederne synes, de har et attraktivt job. Det betyder meget for dem, at jobbet giver dem udviklingsmuligheder. Og det er vigtigt for dem, at de kan få lederjobbet til at harmonere med deres fritids- og familieliv. Kan de ikke opnå den helhed, jamen så er mange af dem, især de yngre ledere – også på vores område - parate til at kvitte jobbet.

Det er fra dette ståsted vi skal se fremtidens kommunalreform. Den største struktur- og indholdsreform i vores velfærdssamfunds historie. Den største reform, vi kommer til at opleve i vores levetid.

Vi skal skabe en kommunalreform med afsæt i et folketingsflertal, der for det første desværre er meget snævert. Og for det andet er præget af mange forskellige politiske meldinger, som giver løbende usikkerhed om, hvordan reformen skal foregå.

Men ikke nok med, at vi skal gennemføre en kommunalreform. Vi skal også gøre det samtidig med, at vi 1) skal udvikle ny lovgivning på børne- og kulturområdet og 2) sikre driften af de nuværende kommuner. Det bliver en kæmpe udfordring.

Jeg finder det vigtigt, at den kommende fusion tager udgangspunkt i:

- at vi har en ydmyghed overfor de opgaver, vi skal modtage fra amterne.

- at der ikke går for megen "kommunerne kan det hele-tænkning" i det, når vi skal til at overtage specialinstitutionerne.
- at vi medvirker til at sikre fagligt bæredygtige løsninger i de nye kommuner og husker, at nogle opgaver fortsat vil skulle løses på tværs af kommunerne.
- at vi lægger mange kræfter i at skabe et nyt værdi- og ledelsesgrundlag.
- at kommunerne er ligeværdige, så ikke en enkelt kommune blot opsluger en anden.
- at der skabes ejerskab hos medarbejdere, fagchefer og fagdirektører og ikke kun hos kommunaldirektørerne.
- at de nye kommuner etablerer sig med en direktion og en ledelse, der baserer sig på et godt kendskab til de forskellige fagområder og fagkulturer.
- at medarbejdere og borgere løbende informeres, så fusionen gennemføres i åbenhed.
- at især de meget store nye kommuner tænker i nye former for styring, dialog og demokrati i forhold til borgere og decentrale institutioner.
- at der også fokuseres på ledelsesformer, styringsformer og organisationsformer i de kommuner, som *ikke* skal sammenlægges med andre.

BKF foreslår, at vi i medlemskredsen bruger tid på indbyrdes vidensdeling undervejs i fusionsprocessen. Derfor har vi oprettet en særlig hjemmeside om kommunalreformen og nedsat et særligt udvalg, som man kan søge råd hos undervejs. WWW.bkchefer.dk

2. Vi har et stort ansvar

Den nye kommunestruktur, de nye opgaver og den udvikling, vi i øvrigt ser på børne- og kulturområdet, øger behovet for nye løsninger. Som forvaltningschefer har vi et stort ansvar for kvalitetsudviklingen af hele børne- og kulturområdet. Og vi skal gå foran i den proces. Det er os, der skal sikre den faglige og ledelsesmæssige udvikling. Det er os, der skal sikre det faglige tilsyn. Og det er os, der skal udvikle nye ledelses- og evalueringsformer med fokus på den interne evaluering – ikke detailstyring.

For der er også opgaver, som skal løses anderledes end tidligere. Når vi får det fulde ansvar for specialundervisningen, skal vi sikre et større samspil blandt andet mellem normal- og specialområdet. Vi skal søge mod en situation, hvor vi kan undvære bestemmelsen om specialundervisning i folkeskoleloven og i stedet indføre ægte undervisningsdifferentiering, der tager afsæt i det enkelte barn.

Der er behov for, at folkeskolens interessenter indgående drøfter, hvordan skellet mellem normal- og specialundervisning kan blødes op. Undervisningsdifferentiering har som begreb eksisteret i mere end 10 år, men stadig flere henvises til specialundervisning eller andre særlige tilbud. Det på trods af, at undervisningsdifferentiering netop søger at tilpasse undervisningen til alle - også elever med specielle behov. Vi skal altså se kritisk på, hvordan de samlede ressourcer, der i dag bruges på området, kan bruges mere målrettet. På den måde kan vi bedre imødekomme de mange forskelligartede behov, folkeskolens elever har.

De nye kommuner skal også forholde sig til ledelsen af det samlede børne- og kulturområde. Her skal vi støtte vores ledere i at få lov til at være ledere med afsæt i faglighed. Vi skal skabe plads til, at lederne får løbende kompetenceudvikling og efteruddannelse. For en rummelig skole eller daginstitution forudsætter, at medarbejderne trives, og at der er højt til loftet. Et arbejdsklima, som netop skabes af en god ledelse.

Der bliver også behov for nye dialogformer med institutionerne. Der bliver behov for at organisere den decentrale ledelse på en anden måde, for eksempel gennem områdeledelse. Og der bliver behov for overenskomster og arbejdstidsaftaler, som er med til at udvikle organisationskultur, og som fokuserer på opgavens indhold - og ikke på hvor lang tid, det har taget at løse den.

3. God ledelse i folkeskolen

Den sidste bemærkning kalder på en kommentar til drøftelsen af lærernes arbejdstid og forhandlingerne mellem DLF og KL.

Vi, der står uden for forhandlingslokalerne, er ikke helt på det rene med, hvad det er, der skiller parterne, når de taler om ledelse. Det skyldes tilsyneladende, at de ikke taler sammen, men forbi hinanden. Det lyder som om, at når den ene part siger "ledelse", hører den anden "styring". Når den ene part siger "evaluering og dokumentation", hører den anden "kontrol og offentliggørelse af resultater". Når den ene part taler om "ansvar for undervisning", lyder det i den anden parts ører som "afvisning af ledelse".

Det er ikke holdbart. Der er nemlig tale om begreber, som langt fra betyder det samme, men som alle har en plads i dagens folkeskole og for den sags skyld daginstitution. Ledelse og styring er to sider af samme sag, men det er ikke det samme.

Evaluering og offentliggørelse er to sider af samme sag, men det er heller ikke det samme. Hver ting til sin tid. Og god ledelse i skolen er ikke en hindring for, at lærerne kan påtage sig ansvaret for undervisningen i klassen. Tværtimod. Det er en forudsætning for, at det sker!

Vi skal undgå, at evalueringskultur blot bliver et nyt ballon-ord, som pustes op, når resultaterne svigter. Men hvad kendetegner en evalueringskultur? Umiddelbart vil vi sige, at det er en organisation, der

- som en del af sin hverdag søger at gøre tingene stadigt bedre
- stiller sig til rådighed for andres vurdering på udvalgte områder.

Det vil sige, at der løbende skal evalueres mellem lærer og elev, så læreren på den baggrund kan planlægge og målrette sin undervisning. Og det vil sige, at skolens resultater på udvalgte områder skal evalueres politisk. Så har man nemlig et værktøj i form af en anonym beskrivelse, og den kan benyttes i samarbejdet mellem lærer og ledelse samt mellem skole og forvaltning.

Der er derfor i BKF's øjne ingen modsætning mellem begreberne ekstern og intern løbende evaluering. De foregår blot på hvert sit tidspunkt og med hvert sit formål.

Der er mange meningsdannere, forskere og andre, som hyppigt og gerne udtaler sig om folkeskolen, for eksempel når de har været i det store udland. Som de siger syd for grænsen: Wenn jemand eine Reise tut, dann kann er was erzählen. Vi kender alle de dagsaktuelle historier om, hvordan man et enkelt sted har fundet selve opskriften, der forvandler den danske folkeskole til en international succeshistorie. Men blot fordi et tiltag repræsenterer et brud på det kendte, er det ikke ensbetydende med, at det også er det rigtige.

Folkeskolens fremtidige udvikling skal bygge videre på værdier og styrker, som har vist sig brugbare og bæredygtige gennem skolens udvikling. Det gælder ikke mindst nærværende og kompetente voksne, der tør ufordre eleverne individuelt og i fællesskab.

4. En evalueringskultur, der dur

Debatten om, hvordan vi dokumenterer og evaluerer vores indsats på børne- og kulturområdet, er taget til det seneste år. Vi har som chefer bidraget til denne debat. Det samme har de nye læreplaner på dagområdet og det seneste OECD-review om den danske skole.

Det er for få af vores ydelser, der bygger på solid, dokumenteret og forskningsbaseret viden. Nogle ydelser er simpelthen vanskelige at vurdere og dokumentere. Men det skyldes også, at vi ikke har nogen forskningstradition på dette store velfærdsområde. Vi ved for lidt om, hvad der dur og ikke dur. Og det må vi arbejde med.

Jeg finder det helt afgørende, at vi skaber en evalueringskultur på børneområdet:

- hvor vi lærer af hinanden
- hvor ledere og medarbejdere løbende evaluerer og dokumenterer deres indsats og gør det som en naturlig del af deres daglige arbejde, og
- hvor ministerier og KL bidrager til at udvikle evalueringsredskaber sammen med forsknings- og efteruddannelsesinstitutionerne. Det er jo ikke realistisk, at den enkelte kommune, børnehave eller skole hver især skal udvikle evaluerings- og testværktøjer.

Ministerier og forskningsinstitutioner må gå foran i udviklingen af nye og anvendelige evalueringsredskaber i stedet for at stå på sidelinjen og kritisere socialrådgivere, lærere, bibliotekarer og pædagoger. Det er på høje tid, at de initiativer sættes i værk, så vi kan gå fra sporadiske evalueringstiltag til en strategi, der harmonerer med dagligdagen.

Bestyrelsen har tidligere fremført nogle synspunkter om evaluering i skolen og om folkeskolens afgangsprøver. Det gav anledning til lidt diskussion på sidste generalforsamling, men efterfølgende har vi fået opbakning til synspunktet fra amtskredsene.

Mange offentlige institutioner arbejder med evaluering. Og flere og flere ledere og medarbejdere bidrager til at udvikle evalueringskulturen.

På børneområdet vil læreplanerne bidrage til at udvikle evalueringskulturen. På børnefamilieområdet skal vi blive mere sikre omkring, hvor vi skal sætte forebyggende ind. Det kræver en solid forskning, og det kræver, at vi får udviklet en kommunal kvalitetsstyring.

Jeg synes ikke, der generelt er behov for mere skriftlighed på børneområdet. Men der er behov for en samlet, målrettet skriftlighed. Det gælder også, når kommunerne skal indberette til KL

og ministerier. Lad os få én samlet indberetning fra kommunerne til KL og ministerier. Og fri os for alle supplerende redegørelser om vikarforbrug, sagsbehandlingstid og elevfravær! Vi skal fortsat kvalificere det velfungerende, vi har. Men jeg synes, det er vigtigt, at vi gør det enklere og bedre.

I det sidste år har der været meget debat om hvilke kernekompetencer, vi skal give børnene gennem deres opvækst. På nogle områder svigter vi. Vi giver børnene for få og for ringe kompetencer på det naturvidenskabelige og på det kreative og innovative felt. BKF vil gerne bidrage til at ændre på dette i et samarbejde med for eksempel DLF, KL, DI og Ingeniørforeningen.

En handlingsplan kunne indeholde:

- partnerskaber mellem virksomheder og kunstnere, skoler og daginstitutioner.
- en massiv efteruddannelsesindsats.
- udvikling af nye undervisningsformer og nye fysiske rammer.

5. Der er behov for fælles kompetencer

Undervisningsministerens redegørelse om lærer- og pædagoguddannelsen er nu ved at blive udmøntet i lovforslag.

BKF mener, at det er rigtigt at stramme op på optagelseskriterierne til pædagoguddannelsen. Det er vores holdning, at der bør ske en kvalitetsudvikling af uddannelsen, og at der skal udarbejdes ensartede retningslinjer.

BKF mener også, at der er behov for at styrke de pædagogiske fag i læreruddannelsen. Og det er vores holdning, at der skal indføres et linjefag i specialundervisning med det formål at styrke og målrette undervisningen af sårbare børn i folkeskolen.

Det er fortsat min opfattelse, at en vis samordning mellem lærer- og pædagoguddannelserne er fremtidens krav. Når vi ser lovforslaget om en ny pædagoguddannelse, er det klart, at vi ikke står alene med den opfattelse. Jeg havde også gerne set, at ministeren havde taget initiativ til en sammenhæng mellem pædagoguddannelsen, læreruddannelsen og læreruddannelsen til ungdomsuddannelserne.

Undervisningsministeren har i 11. time besluttet at fastholde den lønnede praktik i pædagoguddannelsen. Det har vi i BKF taget til efterretning. Men der forestår et arbejde med at styrke kvaliteten af praktikken i uddannelsen. Vi skal blive bedre til at tage imod de studerende i

praktik. Det er jo også et slags udstillingsvindue for os. Og seminarierne skal blive meget bedre til at forberede de studerende på det virkelige liv.

BKF har fortsat fokus på efter- og videreuddannelsen på børneområdet og på CVU'erne. Vi mener helt overordnet, at indsatsen her skal styrkes og målrettes.

Og hvis det må være mig tilladt at springe tilbage i tiden, skal jeg lige nævne, at vi jo i år kan fejre 100-året for oprettelsen af Danmarks Lærerhøjskole. Ved åbningen præsenterede man for første gang skolens motto: "Aldrig løses mand af lære". Det motto kan godt fortjene at blive nævnt igen.

For at vende tilbage til nutiden, så er der behov for, at vi og de faglige organisationer drøfter, hvordan vi kan øge indsatsen på efter- og videreuddannelsen mærkbart. Og hvordan vi tilskynder de ansatte til at anvende noget af deres fritid på at investere i uddannelse. Vi skal også styrke og systematisere dialogen med CVU'erne om behovet for efter- og videreuddannelse. Og vi skal etablere partnerskabsaftaler omkring dette. Samtidig må CVU'erne styrke deres forskningstilknnytning (blandt andet til DPU) og udvikle deres kompetencer som nationale og regionale videnscentre. CVU'erne og DPU må medvirke til, at samarbejdet bliver bedre. I dag virker det som om, institutionerne lever i hver sin verden.

Som et led i aftalen om den kommende kommunalreform er det forudsat, at de nuværende amtscentre skal blive en del af CVU'erne. Det er fint, at der på den måde skabes sammenhæng mellem de to centres efteruddannelse. Jeg har dog vanskeligt ved at se, hvordan CVU'erne vil løfte opgaven med at udvikle nye undervisningsmaterialer. Her tror jeg, at kommunerne under alle omstændigheder får en ny opgave!

6. Vi fokuserer på det hele barn

Jeg glæder mig over, at der i de senere år er kommet mere fokus på det samlede børneområde og ikke mindst vores ansvar for de nul til seks åriges udvikling.

Vi skal senere på generalforsamlingen behandle et forslag til dagtilbudsvedtagelse. Her sætter vi fokus på, dels hvordan vi får plads til flere børn, dels hvordan vi udvikler det pædagogiske tilbud til børnene, og dels hvilke udfordringer, vi giver forældre, personale og ledelse.

Vi er som forening gået aktivt ind i debatten om læreplaner. Vi synes, at tankegangen bag læreplanerne er rigtig. Men BKF har samtidig understreget, at læreplaner indføres for at støtte

udviklingen af alle børn – ikke kun de sårbare - selvom læreplanerne faktisk i særlig grad kommer de sårbare børn i møde.

Det er samtidig vigtigt at fastholde, at udgangspunktet i dagtilbud er legen. At alle dagtilbud skal udarbejde og implementere en læreplan, betyder ikke, at vi indfører skole ad bagvejen. Ligesom dagtilbud heller ikke fremover bare handler om at gøre børn skoleparate. Læreplaner i dagtilbud har en selvstændig værdi og funktion, i og med at det netop er det lille barns udvikling, der er omdrejningspunktet. Dagtilbuddene skal generelt sikre, at der bliver sat fokus på det hele barn, på alle barnets potentialer og kompetencer. Og så skal dagtilbuddene ruste det enkelte barn til at begå sig videre i livet, herunder i skolen.

Særligt når det gælder udsatte børn, er det ekstra vigtigt, at de ikke bliver overset eller stemplet som børn med fejl og mangler. En målrettet indsats omkring deres kompetencer og potentialer er afgørende for, hvordan de senere klarer sig. Og det skal netop de pædagogiske læreplaner være et redskab til at sikre.

Vi understreger i vores oplæg, at dagplejen også har en vigtig selvstændig betydning. Også her må vi fokusere på kompetenceudvikling af medarbejderne og kvalitetsudvikling af ydelsen. Jeg har bidt mærke i, at FOA er nervøs for, at dagplejen mister sin egenart på børneområdet. Den bekymring deler jeg ikke.

7. Vi kan gøre det bedre

Folketinget har tidligere på året gjort kommunerne opmærksomme på, at det faktisk er meningen, at sagsbehandlingen i børne-familiesager skal forbedres. Det har i det forløbne år været tydeligt i forbindelse med forslaget til den anbringelsesreform, der måske hellere skulle have heddet sagsbehandlingsreform. Vi må vel indrømme, at her er et felt, hvor vi er nødt til at gøre det bedre!

Vi står her overfor en stor og kompleks opgave. Vi har faktisk ikke kendskab til ret mange forskningsresultater, som fortæller os, i hvilken retning vi skal gå for at nå de bedste resultater for børnene og familierne. Derfor må vi også efterlyse den øgede forskning på området, der for et par år siden blev aftalt mellem KL og regeringen. Hvad er der blevet af den? Det haster venner!

I kommunerne skal politikerne fastsætte konkrete mål, normer og rammer, så vores sagsbehandlere tydeligere kan se den retning, der er udstukket. Vi skal også indarbejde en holdning i

børne-/familiearbejdet, som nuancerer billedet af, at dyrest er bedst - uden at havne i, at billigst er bedst. Og vi skal have en bedre systematik i arbejdet, for vi har brug for den grundighed og dokumentation, som systematikken giver.

Når folketinget sætter spot på vores sagsbehandling, må vi selvfølgelig som kommunale chefer tage meldingerne meget alvorligt. Men samtidig vil det være klædeligt, hvis vi i kommunerne kunne blive fri for, at landspolitikerne i så udpræget grad viser interesse for behandlingen af enkeltsager.

Ministeren iværksætter snart et arbejde omkring forholdet mellem barnets og forældrenes retssikkerhed. Det er et område, som ofte giver mange komplikationer. Jeg mener, det vil være helt nødvendigt samtidig at sætte fokus på delt forældremyndighed for at undgå, at barnet kommer i klemme i de voksnes konflikt.

8. Integration – nu må vi tage fat

Vi har som børne- og kulturchefer tidligere været bange for at sige noget om integration, fordi det opfattes som et meget politisk og ideologisk emne. Men det er ikke bare et politisk emne. Det er også et stykke håndværk. Der er nok at gøre. Og den tid, hvor vi kunne forholde os med frøkenfingre til området, er forbi!

Jeg behøver kun at henvise til to nye undersøgelser for at understrege mit budskab.

En rapport fra Rockwoolfonden, der udkom for en måned siden, afslører, at vi er langt dårligere til at integrere førstegenerationsindvandrere på arbejdsmarkedet end Tyskland. Tyskland, som har relativt flere indvandrere og langt større økonomiske problemer! De positive historier var, at andengenerationsindvandrere har lige så stor erhvervsfrekvens som danskere, og at kriminaliteten blandt indvandrere er faldende.

Til gengæld udnytter vi ikke andengenerationsindvandrerens potentialer godt nok. Undersøgelsen viser, at det ikke for alvor kan betale sig for indvandrere at tage en uddannelse. Den har – selv på højt niveau – ingen særlig effekt på deres indtjening. Den skaffer dem altså ikke bedre job. Så vi kan konstatere, at vi stadigvæk har de højst uddannede taxichauffører i verden.

Den anden undersøgelse kom i kølvandet heraf. Det var den stærkt forsinkede evaluering af indsatsen for de tosprogede i den danske folkeskole. Selvom der mange steder gøres et flot stykke arbejde for de tosprogede, må vi ikke overse rapportens konklusioner: Vi stiller ikke

tilstrækkeligt præcise krav til de tosprogede og deres lærere. Vores undervisning er mange steder mangelfuld, og der mangler kompetente lærere. Det kan samtidig dokumenteres, at nogle af de penge, kommunerne udmønter til de tosprogede på skolerne, i stedet går til de danske børn. Henvisningen til undervisning er herudover et kerneproblem. Store grupper af tosprogede elever får ikke den undervisning i dansk som andet sprog, de har lovfæstet krav på. Det forklarer måske evalueringens dokumentation af, at tosprogede elever klarer sig en halv til en hel karakter under tosprogede.

Samtidig viste PISA-undersøgelsen, at op imod halvdelen af de 18 procent, der ikke får det optimale ud af folkeskolen, er tosprogede.

Vi bør derfor drøfte, hvordan vi kan målrette vores tilbud til de tosprogede. Skal vi sætte ind tidligere? Skal vi gøre tildelingen af ressourcer mere målrettet? Skal vi være mere konkrete i vores opfølgning? Og sørge for en relevant efteruddannelse af vores medarbejdere? Vi må også drøfte, hvordan vi lokalt bliver tydeligere i vores integrationspolitik. Og endelig skal vi drøfte, hvordan vi får videregivet danske værdier som demokrati, rummelighed, tolerance, ligestilling og retten til frie valg. Hvordan får vi givet vores værdier mening og krop?

Derfor har bestyrelsen også udarbejdet et inspirationspapir om integration, som vi håber I vil have glæde af i jeres lokale debat og handling på integrationsområdet.

9. En børnepolitik, der er for børn

2004 har på mange måder været et år, hvor folketingets partier har sat fokus på børnefamiliernes vilkår. Statsministeren understregede budskabet i sin Nytårstale og senest i sin åbnings-tale. Det er alt sammen godt og positivt.

Kommunerne arbejder i disse år på at skabe større sammenhæng i børns hverdag, blandt andet ved at give børnefamilierne bedre vilkår gennem fleksible kommunale tilbud. På den måde spiller vi op til og sammen med folketingspolitikernes dagsorden. Regeringen vil ifølge statsministeren give børnefamilierne bedre muligheder for at tilrettelægge arbejdsliv og familieliv. Derfor vil regeringen foreslå en pasningsgaranti for børn, når de fylder et halvt år. Og den vil lovgive, så vi får de sidste kommuner med.

Det giver efter regeringens opfattelse familierne større tryk. Og det giver – stadigvæk ifølge statsministeren – forældre et reelt frit valg, om de vil bruge hele barselsorloven med det

samme eller vende helt eller delvist tilbage til deres job. Desuden foreslår regeringen mere frit valg af børnepasning.

Jeg har fire kommentarer til regeringens børnepolitik:

- 1) Kommunerne har i de senere år forsøgt sig med en større helhed og sammenhæng på børneområdet, blandt andet ved at knytte special- og normalområdet tættere sammen. Regeringen går i praksis i den modsatte retning. Børneområdet er med den seneste regeringsomdannelse mere opsplittet end nogensinde. Det er fordelt på mindst fire ministerier. Det giver kommunerne langt større udfordringer, når vi skal samarbejde med regeringen. Det ender jo med, at vi skal invitere halvdelen af ministrene til vores årsmøde.
- 2) Flexibilitet er godt og rigtigt, men det koster også. Jeg har tidligere anbefalet kommunerne at se på, om man kan øge fleksibiliteten i dagtilbuddene. Vel og mærke indenfor de nuværende økonomiske rammer og uden at bryde overenskomsten eller slække på den pædagogiske kvalitet. Men det bliver svært at udvide åbningstiden og øge fleksibiliteten, uden at de betrængte kommuner tilføres flere ressourcer.
- 3) BKF har på alle lovgivningsområder principielt tilsluttet sig at øge det frie valg. Det er blevet et vilkår, man ikke kan argumentere imod. Men til hvem tilbyder vi det frie valg? Og til hvem tilbyder vi ydelser, der skal være mere og mere individualiserede? Er det til de veluddannede, som kan gennemskue "markedet" og ved, hvad de skal efterspørge? Og hvilken institutionsstruktur kommer i kølvandet på et større frit valg og større individualisering? Og endelig: hvem kerer sig om institutionernes rolle som dem, der giver sammenhængskraft i samfundet og dem, hvor børn møder andre børn, som kommer fra andre vilkår?
- 4) Jeg synes også, at regeringens børnepolitik fokuserer for meget på de voksnes, arbejdslivets og overenskomsternes perspektiv. Hvad med at skabe en børnepolitik, der fokuserer på børnenes behov, på hvad der skaber det gode børneliv og på vores forventninger til forældrene? Men det er der måske ikke så mange stemmer i?

10. Forældrene skal vedkende sig magten

Mange kommuner oplever, at flere og flere børn og forældre ønsker udskudt skolegang. For nogle af børnene er det sikkert udmærket at vente. Men når op imod 25 procent af en årgang venter med at starte i skole, må det give os anledning til at drøfte, hvad der sker.

For det første skal vi gennem læreplanerne i børnehaven være bedre til at stille forventninger dels til børnene, dels til hvordan forældrene kan understøtte børnenes udvikling i hjemmet for eksempel på det praktiske, kreative og sproglige plan. Det handler om konkret rådgivning.

For det andet skal vi se på, om vores daginstitutioner og skoler er tilpasset de aktive drenge i indskolingen. De har på den ene side behov for udfoldelsesmuligheder og aktiviteter, på den anden side behov for systematik og tydelige voksne. Her skal vi skabe en tydeligere sammenhæng mellem skolens undervisning og skoleens fritidstilbud.

For det tredje skal forældrene tage deres ledelsesopgave som forældre alvorligt. Børn har ikke brug for voksne, der undskylder verdens realiteter. Børn har brug for voksne, der tør påtage sig ansvar og kærligt lederskab. Voksne, der kan udstikke klare retningslinjer, skabe trygge rammer og vise deres børn, hvad grænser er.

11. Vi må anvende mesterlæren igen

Antallet af unge, der ikke får en kompetencegivende ungdomsuddannelse, er steget. Det er rigtig skidt. Dels for de unge, som ikke får et solidt afsæt til at lære resten af livet, dels for vores arbejdsmarked, som efterspørger nye kompetencer.

For disse unge er der behov for uddannelser, der arbejder konkret og i en vekselvirkning mellem praksis og teori. Der er behov for uddannelser, hvor mål og succeser er lette at få øje på. Samtidig skal uddannelserne præges af megen systematik. Ministerens initiativ til at udvikle 20 nye og mere praktiske ungdomsuddannelser er et solidt skridt i den rigtige retning.

Det starter med folkeskolen. Vi er nødt til at turde fastholde eleverne - og deres forældre - i, at det er nødvendigt at slæbe med at lære de grundlæggende færdigheder i matematik, dansk og engelsk. Og vi er nødt til at skabe gode rammer omkring disse børn og unge, der må slide ganske meget for at sikre de basale færdigheder. Det betyder formentlig sommetider andre undervisningsformer, andre holddannelser og en anden pædagogisk indsats end den, der bliver den brede gruppe til del.

Ude af folkeskolen kan vi ikke nå alle unge indenfor de eksisterende tilbud. Dels fordi vi ikke har skabt et uddannelsesmiljø, der kan rumme de unge i al deres forskellighed. Det er en problematik, som ikke mindst erhvervsuddannelserne bør fokusere langt kraftigere på.

Og dels fordi ungdomsuddannelserne generelt lider af samme tankegang som resten af uddannelsessystemet: teori først - praksis bagefter. Det holder bare ikke. Vi må derfor for nogle grupper anvende mesterlæren mere aktivt.

Nogle unge skal også have et ordentligt skub gennem Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU). Midt i glæden over at UU har fået en god start, skal vi som kommunale chefer holde fast i, at UU bruger størsteparten af sine ressourcer på at hjælpe de unge, der har svært ved at vælge eller fuldføre en uddannelse.

12. Kommunerne skal drive produktionsskolerne

Der er behov for en samlet kommunal strategi for at øge andelen af unge, der får en uddannelse. Med kommunalreformen får kommunerne ansvaret for en række uformelle ungdoms- og voksenuddannelser. Det gælder for eksempel ungdomsskolen, specialskoler for voksne, sprogcentre, daghøjskoler og erhvervsgrunduddannelsen. For at fuldende den palet mener jeg, at kommunerne også bør have ansvaret for at udvikle og drive produktionsskolerne.

13. Kulturen limer de nye kommuner sammen

Kulturen – det være sig børnekultur, kulturcentre, biblioteker, musikskoler, folkeoplysning - har en enestående chance for at blive lige præcis det, der binder de nye kommuner sammen. Sammenhæng mellem de forskellige institutioner, skoler og foreninger kan skabe røde tråde i børnenes og de unges liv og hverdag. Sådanne røde tråde kan også med et lidt gammeldags ord kaldes dannelse. Hvilke værdier og hvilket samfunds- og kultursyn skal børnene møde, når de bevæger sig gennem de mange tilbud? Her kan og bør kulturen være det, der giver børnenes hverdag en ekstra dimension – en fælles ånd så at sige. Derfor skal kulturlivet have en tæt tilknytning til børne- og ungeområdet.

Musikskoler, dramaskoler, museer og andre børnekulturelle tiltag vil kunne være med til at kvalificere indlæringen og give børn og unge mulighed for selv at skabe og bidrage til kultur. På den måde bliver dannelsesbegrebet ikke noget fjernt og finkulturelt. Det bliver nærværende, fordi det indgår som en aktiv del af hverdagen.

Aldersgruppen mellem 12 og 18 år har vi haft for lidt fokus på. Der er mindre tiltag omkring for eksempel talentundervisning, men vi skal fastholde og udvikle kulturtilbud også for denne gruppe. Det er en opgave for den kommunale Ungdomsskole og for de amtslige, statslige ungdomsuddannelser i samarbejde med vores folkebiblioteker og kulturkonsulenter.

Biblioteket skal også for de voksne kunne fungere som lærings- og videnscenter. Bibliotekerne skal være aktive, uformelle og åbne læringscentre med adgang til information og viden på internettet.

14. Afslutning – vi får brug for hinanden

Afslutningsvis har jeg lyst til at sige, at det er min oplevelse, at vi har et fint grundlag for at drøfte struktur og ny opgaveløsning på børne- og kulturområdet. Jeg håber, at dette også er fremgået af den mundtlige og skriftlige beretning.

Vi får brug for hinanden i den kommende tid – som gode kolleger og sparringspartnere. Og vi får fortsat brug for en god dialog med vores centrale samarbejdspartnere i KL, i ministerierne og i de faglige organisationer. Tak for samarbejdet henover dette spændende år. Også tak til mine bestyrelseskolleger og til amtskredsene for god dialog – ofte med bid i - god inspiration og godt kollegaskab.